

نام : .....
نام خانوادگی : .....
نام پدر : .....
نام درس : علوم و فنون ادبی ۱
شروع امتحان : .....

باسمه تعالی
سازمان آموزش و پرورش فارس
کارشناسی سنجش و ارزشیابی تحصیلی
اداره آموزش و پرورش خرم بید
(مهر آموزشگاه)

نمره:

نوبت امتحانی : مستمر ۵ درس
پایه : دهم ادبیات و علوم انسانی
تاریخ : ۹۹/۹/۱۵
مدت امتحان : ۶۰ دقیقه
ساعت اتمام :
نام دبیر :

تاریخ ادبیات و سبک شناسی (۴ نمره)

۱ زیر پاسخ مناسب داخل کمانک خط بکشید.

الف) هر چیزی که ذهن ما را به پویایی درآورد (شعر - متن) است.
ب) کوتاهی و بلندی جمله ها از جمله قلمروهای (ادبی - زبانی) به شمار می روند.

/۵

/۵

۲ عبارت های داده شده را با واژه های مناسب کامل کنید.

الف) کتاب ها متن های ..... به شمار می آیند.

/۵

ب) نخستین گام مؤثر در رویارویی با متن ..... می باشد.

/۵

ج) اساسی ترین عامل پیدایی شعر ..... است.

/۵

د) کاربردهای دستور تاریخی در قلمرو ..... بررسی می شود.

/۵

۳ درستی و نادرستی هر عبارت را مشخص کنید.

الف) « محمد بن جریر طبری » کتاب « تفسیر طبری » را به زبان عربی نوشت.

/۲۵

درست نادرست

ب) زبان « فارسی دری » زبان رسمی دوره ساسانی بود.

/۲۵

درست نادرست

ج) به کوچکترین واحد آوایی زبان هجا می گویند.

/۲۵

درست نادرست

د) رودکی و بلخی، دو شاعر مشهور، به ادبیات تعلیمی قوت و استحکام بخشیدند

/۲۵

درست نادرست

موسیقی شعر (۶ نمره)

۴ برای خواندن هر یک از متون زیر، کدام لحن مناسب تر است ؟

الف - گفتم غم تو دارم ، گفتا غمت سر آید   گفتم که ماه من شو، گفتا اگر بر آید «حافظ»

/۵

ب - به گرز گران دست برد اشکبوس

/۵

زمین آهنین شد سپهر آبنوس «فردوسی»

۵ در هر یک از بیت های گروه «الف» کدام وزن و آهنگ گروه «ب» به کار رفته است؟ (قسمت ب یک مورد اضافی است)

الف	ب
الف) بر قتل شیر خواره نکردند اکتفا / تاراج برده اند ز کین، گاهواره هم	۱ - تند و رنگی
ب) که گوید برو دست رستم ببند / نبندد مرا دست چرخ بلند	۲ - سنگین و غم آور
ج) گفت که سرمست نه ای، رو که از این دست نه ای / رفتم و سرمست شدم وز طرب آکنده شدم	۳ - حماسی
	۴ سنگین و خشک

/۷۵

۶ وزن کدام مصراع «سنگین و خشک» است؟

الف) معشوقه بسامان شد، تا باد چنین بادا   ب) چند نالی تو چو دیوانه ز دیو ناپدید

/۵

پ) از بر یار آمده ای، مَر حبا   ت) کس آمد بر رستم از دیدگاه

۷ صامت ها و مصوّت های واژه های زیر را بنویسید.

الف) لبخند : صامت ها)   ب) خورشید : صامت ها)

۱

ب) خورشید : صامت ها)   ب) خورشید : صامت ها)

۸ در بیت زیر تکرار کدام واج بر موسیقی کلام افزوده است؟

/۲۵

بیت زیر را به هجاهای تشکیل دهنده آن تجزیه کنید؛ سپس نشانه های هجایی آن را بنویسید. (جدول را کامل کنید)

« من امشب آمدستم وام بگذارم حسابت را کنار جام بگذارم »

/۵	پایه های آوایی	م / دس / تم / وا	.....
/۵	ح / سا / بت / را	.....	.....
/۵	نشانه های هجایی	.....	.....

۱۰ در کدام گزینه «و» صامت است؟
الف - سود   ب - خواهش   ج - نانوا   د - دوست

۱۱ برای الگوی هجایی «صامت + مصوت بلند + صامت» یک مثال واژه بنویسید.

زیبایی شناسی (۶ نمره)

۱۲ کدام یک از موارد زیر مربوط به قلمرو ادبی است؟
الف) واج آرابی   ب) ترکیب سازی   پ) پایان بندی   ت) کمی واژگان غیر فارسی

۱۳ در بیت زیر « واج آرابی» و « واژه آرابی» را بیابید و جای آن ها را مشخص کنید
از درد سخن گفتن و از درد شنیدن   با مردم بی درد ندانی که چه دردی است .

۱۴ در کدام بیت آرایه تشبیه دیده می شود؟ (مشبه را مشخص کنید)
الف) که آمد سپاهی چو کوه گران / همه رزمجویان گندآوران
ب) نباشد همی نیک و بد پایدار / همان به که نیکی بود یادگار

۱۵ آیا در بیت زیر، آرایه واژه آرابی (تکرار) در واژگان « غریب » به کار رفته است؟ چرا؟
گر آدمم به کوی تو چندان غریب نیست   چون من در آن دیار هزاران غریب هست

۱۶ سروده زیر را بخوانید و با توجه به قلمرو ادبی « کنایه، تشخیص و مثل » آن را شناسایی کنید.

هر که زین گلشن، لبی خندان ترا ز گل بایدش / خاطری فارغ ز عالم چون توگل بایدش
خُرده ای از مال دنیا در بساط هر که هست / جبهه وا کرده ای پیوسته چون گل بایدش
صبر بر جور فلک کن تا برآیی روسفید / دانه چون در آسیا افتد تحمل بایدش

نقد و تحلیل نظم و نثر (۴ نمره)

۱۷ در بیت «بوی جوی مولیان آید همی / یاد یار مهربان آید همی»
الف - کاربرد دستور تاریخی در کدام واژه دیده می شود؟
ب - کدام کلمات در بیت بالا قافیه هستند؟

۱۸ با توجه به سروده های زیر به پرسش ها پاسخ دهید.
به خون گر کشی خاک من، دشمن من   بجوشد گل اندر گل از گلشن من
تنم گر بسوزی، به تیرم بدوزی   جداسازی ای خصم، سر از تن من
الف - در هنگام خواندن این شعر، از چه لحنی باید استفاده کنیم؟

۱۹ با توجه به متن زیر از کلیله و دمنه، در همهٔ گزینه ها به جز گزینه ..... به ویژگی نثر این کتاب اشاره شده است.
« چون بشناختم که آدمی، شریف تر خلایق است و قدر ایام عمر خویش نمی داند، در شگفت افتادم و چون نیک بنگریستم؛ دریافتم که مانع آن، راحت اندک و نیاز حقیر است که مردمان بدان، مبتلا گشته اند.»

/۵

الف) گران بها بودن لحظات عمر
پ) افزایش کاربرد لغات عربی نسبت به گذشته
ب) شریف بودن انسان در میان مخلوقات
ت) توجه به موضوع حماسی

۲۰ در خوانش دقیق شعر زیر، به چه نکاتی باید توجه کرد؟

/۵

نهنگی بچه خود را چه خوش گفت:
به موج آویز و از ساحل پرهیز
به دین ما حرام آمد کرانه
همه دریاست ما را آشیانه
(اقبال لاهوری)

۲۱ حکایت زیر را بخوانید و آن را از دید قلمرو ادبی و زبانی بررسی نمایید.

روزی شخصی پیش بهلول بی ادبی نمود. بهلول او را ملامت کرد که چرا شرط ادب به جا نیاوردی؟
او گفت: چه کنم؟ آب و گِل مرا چنین سرشته اند.
گفت: آب و گِل تو را نیکو سرشته اند، اما لگد کم خورده است!
الف - یک مورد قلمرو زبانی در متن بالا را بنویسید
ب - قلمرو ادبی (یک مورد):

۱

موفق باشید